

Statenfractie Partij voor de Vrijheid
t.a.v. de heer Dercksen

DATUM	26 september 2017	TEAM	Natuur en Landbouw
NUMMER	81BE7980	REFERENTIE	C. Klemann
UW BRIEF VAN	28-08-2017	DOORKIESNUMMER	030-25683142
UW NUMMER	81BDF40E	E-MAILADRES	chris.klemann@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	--	ONDERWERP	Beantwoording schriftelijke vragen ex art. 47 RVO inzake Hart van de Heuvelrug ecoduct.

Geachte heer Dercksen,

In uw brief van 28 augustus 2017 inboeknr. 81BDF40E, stelt u een aantal vragen over Hart van de Heuvelrug en ecoducten. Deze vragen beantwoorden wij via deze brief.

1. Het ecoduct Boele Staal is al een jaar geopend. Wanneer is er met defensie voor het eerst contact geweest ter zake het desbetreffende hekwerk? Heeft, en zo ja sinds wanneer, defensie zich geëngageerd aan het verwijderen van het prikkeldraad?

Antwoord:

Sinds 2015 is er contact met Defensie over het hekwerk tussen militair oefenterrein de Vlasakkers en het ecoduct Boele Staal. Contacten over verwijderen van het prikkeldraad lopen via het Rijksvastgoedbedrijf

2. Op welk deel van het hekwerk gaat defensie het prikkeldraad verwijderen en wanneer?

Antwoord:

Verwijderen van het prikkeldraad heeft betrekking op het deel van de Vlasakkers dat grenst aan de noordelijke toeloop van het ecoduct Boele Staal. Medio 2016 heeft Defensie zich geëngageerd aan het verwijderen van het prikkeldraad. Aanpassing van de hekwerken kan plaatsvinden nadat de fiets/wandelpaden aan de zuidzijde aan openbaarheid zijn onttrokken. Daarmee ontstaat een voldoende groot rustgebied dat niet voor mensen toegankelijk is. Dit is een voorwaarde voor het aanpassen van het hek rond het militaire terrein De Vlasakkers.

3. Is het juist dat als je het hekwerk aan de voet van het ecoduct Boele Staal passeert je op een volledig omheind terrein van defensie komt, de Vlasakkers? Is het juist dat de omheining van het gehele terrein voorzien is van prikkeldraad? Zo, nee waar dan niet?

Antwoord:

Het militaire terrein de Vlasakkers met een oppervlakte van 278 ha is vanwege het gebruik door Defensie voorzien van een omheining met prikkeldraad. Door maatregelen aan de hekwerken, zoals kleine faunatunnels aan de onderzijde van het hekwerk is het passeerbaar voor alle soorten exclusief reeën.

4. Aan de zuidzijde van het Boele Staal ecoduct is in het verleden heide aangelegd, om de toegang naar het ecoduct open en vrij te maken voor grote dieren. Het is jaren niet onderhouden waardoor er nu een jong bos groeit, waar grote dieren niet doorheen kunnen. Waarom is dit terrein niet onderhouden? Wie behoort dit terrein te onderhouden? Moet er nu weer heide aangelegd worden? Zo ja, wie gaat dat betalen?

Antwoord:

Op het terrein ten zuiden van het ecoduct Boele Staal is medio 2012 bos gekapt en de bovengrond afgegraven ten behoeve van de ontwikkeling van heide. Om de heide in stand te houden moet regulier onderhoud en beheer plaats vinden in de vorm van begrazing of verwijderen van struik en – boomopslag. De grondeigenaar (Rijksvastgoedbedrijf) is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud. Defensie is in overleg met een aannemer om het onderhoud aan het heideterrein uit te voeren. Defensie is voornemens om nog in 2017 de opslag van bomen te laten verwijderen.

5. Was het niet de bedoeling om dieren te laten migreren met zo min mogelijk hindernissen?

Antwoord:

De bedoeling van migratieroutes is dat er zo min mogelijke hindernissen zijn en dat ecosystemen zo volledig mogelijk aaneengesloten zijn. Indien er afrasteringen in een ecologische zone staan dan worden die zo goed mogelijk passeerbaar gemaakt voor alle diersoorten van de betreffende biotopen.

6. Hoeveel hekken komt een ree of edelhert tegen om bij ecoduct Op Hees te komen vanaf het ecoduct Boele Staal? Graag een overzicht met hekhoogten en of deze hekken voorzien van prikkel- of natodraad.

Antwoord:

Een ree of (indien van toepassing) edelhert komt vanaf het ecoduct Boele Staal naar het ecoduct Op Hees 3 hekwerken tegen met een gemiddelde hoogte van 1.60 m.

1. Hekwerk rond de Vlasakkers aan de noordzijde van het ecoduct Boele Staal Medio 2016 heeft Defensie zich gecommitteerd aan het verwijderen van het prikkeldraad. Aanpassing van de hekwerken kan plaatsvinden nadat de fiets/wandelpaden aan de zuidzijde aan openbaarheid zijn onttrokken. Daarmee ontstaat een voldoende groot rustgebied dat niet voor mensen toegankelijk is. Dit is een voorwaarde voor het aanpassen van het hek rond het militaire terrein De Vlasakkers.
2. Hekwerk aan de westkant van de Vlasakkers bij het recreatieterrein De Bergjes langs de N413
3. Hekwerk rond de voormalige vliegbasis Soesterberg

De passeerbaarheid van de hekken, genoemd onder punt 2 en punt 3 moet in combinatie met maatregelen aan de weg opgepakt worden met een veilige oversteek voor dieren bij de N413. Bijvoorbeeld in de vorm van een kleine faunatunnel in combinatie met een wildwaarschuwingssysteem. Dit is opgenomen in het Mobiliteitsprogramma Programma oversteek fauna GS 27-06-20117. De hekken voorkomen op dit moment dat reeën verkeerslachtoffer worden. Het streven is om deze maatregelen bij instemming van betrokken partijen, waaronder Defensie, eind 2018 uitgevoerd te hebben.

7. Het Boele Staal Ecoduct is aangelegd met als gidssoort edelhert. Desalniettemin laat de provincie slechts een handjevol edelherten toe in de provincie. Damherten en wilde zwijnen zijn niet toegestaan. Is er al een edelhert gesignaleerd op het Boele Staal ecoduct een jaar na opening? Is er in de provincie Utrecht al een edelhert gesignaleerd? Zo ja, waar?

Antwoord:

Op het ecoduct Boele Staal is nog geen edelhert gesignaleerd. In de provincie Utrecht zijn incidenteel edelherten gesignaleerd in de Gelderse Vallei op de grens met de provincie Gelderland. De komende jaren wordt er verder gewerkt aan natuurontwikkeling in de uiterwaarden bij Rhenen en de uiterwaarden in Gelderland tussen Rhenen en Renkum. De verwachting is dat dit de route wordt waarlangs edelherten zich in de provincie Utrecht kunnen vestigen. Het ecoduct Boele Staal ligt in het vestigingsgebied van het edelhert in de provincie Utrecht. Zie Beleidsnota Flora-en faunawet 2014, bijlage 6 kaart vestigings- en doortrekgebied edelhert.

Het ecoduct Boele Staal is aangelegd met als gidssoort edelhert. D.w.z. dat de afmetingen van het ecoduct afgestemd zijn op de passeerbaarheid door het edelhert. De gidssoort edelhert staat daarbij model voor het hele scala aan planten- en diersoorten van de ecosystemen bos en heide.

8. Jaarlijks worden honderden reeën afgeschoten in de provincie Utrecht om de populatie te beheren. Het lijkt er op dat het ecoduct Boele Staal dat is aangelegd voor grote dieren dan ook hoofdzakelijk gebruikt dient te worden door reeën. In hoeverre is het noodzakelijk voor een snel groeiende populatie als die van reeën om over een ecoduct te wandelen als er sprake is van overpopulatie?

Antwoord:

Het ecoduct Boele Staal is aangelegd als een verbinding over de N237 voor de ecosystemen bos en heide. Het ecoduct biedt aan alle kenmerkende diersoorten bos en heide die momenteel in de buurt van de N237 voorkomen, een risicoloze oversteek van de N237. Het ree is daar één van, maar gezien de populatie niet de meest kwetsbare. Voor de populatie-omvang van het ree is een ecoduct niet strikt

noodzakelijk, voor de genetische variatie wel. Onder meer vanwege het welzijn van de dieren, is een gezonde gevarieerde populatie gewenst. Overigens is het populatiebeheer van reeën deels gericht op het verkrijgen van een populatie die overeenkomt met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (art. 3.10 lid 2 onderdelen c en d Wet natuurbescherming).

9. Klopt het dat aan de voet van het ecoduct Op Hees een hek staat van ca. 1.60 meter hoogte, zie foto, die de toegang tot het ecoduct volledig afsluit?

Antwoord:

Aan de voet van het ecoduct staat een hekwerk. Dit (tijdelijke) hekwerk is geplaatst tijdens de realisatie en als tijdelijke maatregel gehandhaafd om te voorkomen dat het publiek vanaf de noordzijde van het ecoduct de vliegbasis op gaat. Kleinere diersoorten kunnen het hekwerk door het gaas passeren. Voor zoogdieren tot de grootte van een das zijn er dassentunnels in het hekwerk geplaatst. Voor reeën is de situatie nog niet optimaal, maar functioneert nu voldoende. Dat komt door de speciale doorgangen die voor de reeën zijn aangebracht. Zie de onderstaande foto's.

Een van de doorgangen voor reeën aan de noordzijde van het ecoduct Op Hees.

Looproutes met sporen van ree naar doorgang in het raster bij het ecoduct Op Hees

Een van de onderdoorgangen in het raster bij het ecoduct Op Hees voor dieren tot de grootte van een das.

Door deze voorzieningen in het hek wordt de toegang tot het ecoduct niet afgesloten.

Inmiddels is het toezicht in het gebied versterkt zodat op termijn het hekwerk verwijderd kan worden. Afstemming daarover vindt plaats binnen Hart van de Heuvelrug.

10. Klopt het dat het onwaarschijnlijk is dat een edelhert of ree over dit hek zal springen als daar geen dringende noodzaak als honger of gevaar aan ten grondslag ligt en al helemaal niet in de periode van mei tot september wanneer ze kalfjes hebben? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Wij zijn er van uitgegaan dat bij de vragen 10, 11 en 12 ecoduct Op Hees wordt bedoeld. In het hekwerk zijn passeermogelijkheden voor het ree aangebracht die goed gebruikt worden door deze dieren. Het edelhert komt in het gebied nog niet voor. Inmiddels is het toezicht in het gebied versterkt zodat op termijn het hekwerk verwijderd kan worden. Afstemming daarover vindt plaats binnen Hart van de Heuvelrug.

11. Bent u het met de PVV-fractie eens dat ook kleine dieren (behalve hele kleine dieren die door het gaas passen) dit hek niet kunnen passeren? Zo nee waarom niet?

Antwoord:

Het hek aan de zuidzijde van het ecoduct Op Hees is passeerbaar voor alle diersoorten. Daarvoor zijn aan de onderzijde kleine faunapassages aangebracht. Voor reeën is de situatie nog niet optimaal, maar functioneert nu voldoende. Inmiddels is het toezicht in het gebied versterkt zodat op termijn het hekwerk verwijderd kan worden. Afstemming daarover vindt plaats binnen Hart van de Heuvelrug. Na verwijdering van dit hekwerk aan de zuidzijde van het hekwerk zal de situatie optimaal zijn.

12. Dit hek staat er al sinds de opening van het ecoduct in 2014. Is er zicht op of er dieren (niet zijnde vogels) over dit hek zijn geklauterd? Zo ja, graag inzage in die gegevens. Als ProRail kort na opening kenbaar maakt dat er al dieren op het ecoduct zijn gesignaleerd, kunt u dan uitsluiten dat deze dieren vanuit het noorden kwamen en onverrichter zaken weer zijn omgekeerd?

Antwoord:

De aangebracht dassentunnels worden veelvuldig gebruikt door kleine en middelgrote zoogdieren gezien de uitgesleten looproutes die in het veld te zien zijn. De passages voor reeën worden ook veelvuldig gebruikt gezien de vele sporen van hoeven. Inmiddels is het toezicht in het gebied versterkt zodat op termijn het hekwerk verwijderd kan worden. Afstemming daarover vindt plaats binnen Hart van de Heuvelrug.

13. Waarom staat er een hek van 1.60 meter voor een ecoduct?

Antwoord:

Aan de voet van het ecoduct staat een hekwerk. Dit (tijdelijke) hekwerk is geplaatst tijdens de realisatie en als tijdelijke maatregel gehandhaafd om te voorkomen dat het publiek vanaf de noordzijde van het ecoduct de vliegbasis op gaat. Kleinere diersoorten kunnen het hekwerk door het gaas passeren. Voor

zoogdieren tot de grootte van een das zijn er dassentunnels in het hekwerk geplaatst. Voor reeën is de situatie nog niet optimaal, maar functioneert nu voldoende. Dat komt door de speciale doorgangen die voor de reeën zijn aangebracht. Inmiddels is het toezicht in het gebied versterkt zodat op termijn het hekwerk verwijderd kan worden. Afstemming daarover vindt plaats binnen Hart van de Heuvelrug.

14. Via ecoduct Beukbergen zouden kleine dieren, met als gidssoort boommarter, moeten migreren naar het noorden, naar ecoduct Op Hees. Welke diersoorten dienen welke route te gebruiken om daar te geraken? Graag een overzichtstekening. Is vastgesteld of ze die route ook gebruiken? Graag een opgave.

Oostelijke en westelijke corridor Hart van de Heuvelrug

De oostelijke corridor, zoals aangegeven op voorgaande kaart, is bedoeld voor alle soorten van bos en heide. De westelijke corridor is bedoeld voor alle soorten van bos.

Monitoring van het gebruik van de corridors heeft in 2013 plaatsgevonden.

Onderzoek Oostelijk en Westelijke corridor Hart van de heuvelrug CSO Adviesbureau Bunnik 2013 Document: 11L270 RAP in opdracht van het Programmabureau Hart van de Heuvelrug.

Conclusies uit deze rapportage;

1 Oostelijke corridor

Geconcludeerd kan worden dat de volgende doelsoorten gebruik maken van de oostelijke corridor: bosmuis, boommarter, eekhoorn, ree, zandhagedis, heikikker, levendbarende hagedis, hazelworm en heivlinder. Niet aangetroffen maar zeer waarschijnlijk wel aanwezig -op basis van eerdere onderzoeksresultaten uit de omgeving en het feit dat deze soorten lastig zijn waar te nemen – zijn de soorten bosspitsmuis, das, wezel, bunzing, hermelijn, egel, heidesabelsprinkhaan en kommavlinder. Daarnaast is het gebruik van het ecoduct Leusderheide aangetoond voor de doelsoorten: bosmuis, boommarter, ree, zandhagedis, heikikker, hazelworm en heivlinder.

2 De westelijke corridor

De westelijke corridor bestaat uit bosbiotoop. De doelsoorten bestaan daarom uit de doelsoorten voor bos en bosranden. Geconcludeerd kan worden dat de volgende doelsoorten gebruik maken van de westelijke corridor: bosmuis, boommarter, eekhoorn, ree, das en hazelworm. Niet aangetroffen maar zeer waarschijnlijk wel aanwezig -op basis van eerdere onderzoeksresultaten uit de omgeving en het feit dat deze soorten lastig zijn waar te nemen - zijn de soorten bosspitsmuis, wezel, bunzing, hermelijn en egel. Daarnaast is het gebruik van het ecoduct Beukbergen aangetoond voor de doelsoorten: bosmuis, ree, hazelworm en eekhoorn.

15. In hoeverre zijn deze kleine dieren (in de stukken wordt o.a. gesproken over vossen, dassen en marters) de biologische vijanden van weidevogels die zich op de vliegbasis bevinden en die niet gestoord mogen worden door mensen waardoor de start- en landingsbaan voor een groot deel van het jaar voor mensen is afgesloten?

Antwoord:

Overgenomen van de website van Het Utrechts Landschap 2017

Op de voormalige Vliegbasis gaat het bij de weidevogels om de veldleeuwerik. De veldleeuwerik broedt op de grond en is erg gevoelig voor verstoring. De vogel staat op de rode lijst in Nederland, omdat de aantallen met 95% zijn afgenomen ten opzichte van de jaren 60. Op Park Vliegbasis Soesterberg broeden ieder jaar ruim 200 paartjes. Dat is een bijzonder hoge dichtheid voor Nederlandse begrippen.

Dat de vogel hier in zulke grote getale broedt, komt door het zorgvuldige beheer dat Utrechts Landschap voert en het jaarlijks afsluiten van de landingsbaan (voor bezoekers). De veldleeuwerik blijft nog tot ongeveer september op de vliegbasis. Daarna trekken de meeste veldleeuweriken naar het zuiden.

De conclusie is dat vossen, dassen en marters geen nadelig effect hebben op de aanwezigheid van weidevogels, lees, veldleeuweriken op de vliegbasis.

16. Zijn al deze hekken onderwerp van discussie geweest bij de plannenmakerij? Wat heeft u er dan toe doen besluiten om massaal te investeren in corridors met vele hekken?

Antwoord:

Het al of niet plaatsen, handhaven of verwijderen van hekwerken vormt een onderdeel van de planvorming binnen Hart van de Heuvelrug en is afhankelijk van de situatie en andere belangen. Het voorkomen van betreding door mensen kan daar één van zijn. Corridors en als onderdeel hiervan ecoducten worden voor een lange periode gerealiseerd. Ondanks de hekwerken kunnen corridors functioneren. Er is aandacht voor het optimaliseren en zit in de planvorming.

17. Hoe en wanneer heeft u PS duidelijk gemaakt dat de migratie van dieren ernstig gehinderd zou worden door tal van hekken al dan niet voorzien van prikkeldraad? Heeft u onafhankelijke deskundigen hierover laten rapporten? Zo ja, zijn deze stukken aan PS ter beschikking gesteld? Zo ja, wanneer? Heeft u vervolgens PS de keuze gelaten om hier een gewogen oordeel over te vormen? Zo ja op welke wijze en wanneer? Zo nee, waarom niet en meent u dan niet dat u PS heeft misleid?

Antwoord

Het al of niet plaatsen, handhaven of verwijderen van hekwerken vormt een onderdeel van de planvorming binnen Hart van de Heuvelrug en is afhankelijk van de situatie en andere belangen. Het voorkomen van betreding door mensen kan daar één van zijn. Corridors en als onderdeel hiervan ecoducten worden voor een lange periode gerealiseerd. Ondanks de hekwerken kunnen corridors functioneren. Er is aandacht voor het optimaliseren en zit in de planvorming.

Het project Hart van de Heuvelrug (looptijd komende 10 jaar) en realisatie van het NNN (2028) zijn langlopend projecten waarbij recreatieve routes, ecologische routes, rode- en groene ontwikkelingen in fasen gerealiseerd worden. Vanuit de Mobiliteitsvisie 2015 – 2028 en het Mobiliteitsprogramma is de komende jaren geld beschikbaar om vanuit verkeersveiligheid knelpunten tussen natuur en verkeer, zoals bij de N413, aan te pakken. De planning en aanpak daarvan vindt plaats binnen de Trajectaanpak wegen.

Een ecoduct wordt bovendien voor 100 jaar gebouwd. De vegetatieontwikkeling op het ecoduct en bij de toelopen duurt 5 – 20 jaar. Daarna zullen ze volledig functioneren. Dat er nog fysieke en soms bestuurlijke barrières zijn die overwonnen moeten worden is vanuit het proces Hart van de Heuvelrug en realisatie NNN logisch en vanuit ecologie, voor de door u aangegeven knelpunten, tot op heden nog geen groot probleem, maar moeten natuurlijk wel zo snel mogelijk aangepakt worden. De voortgang naar PS van het project Hart van de Heuvelrug, Natuurnetwerk Nederland NNN en het Mobiliteitsprogramma vindt plaats d.m.v. de reguliere jaarlijkse voortgangsrapportages.

Wij vertrouwen er op u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde staten van Utrecht,

Voorzitter,

Secretaris.